

PLOD SLUČAJNOSTI ILI PLANSKA RAZNOLIKOST?

Koncept MuseumsQuartiera

DIETER BOGNER □ bogner.cultural consulting, Beč, Austrija

sl.1 Glavno dvorište: Leopold Museum (lijevo), KUNSTHALLE wien i Hall E+G (u sredini), MUMOK (desno)
© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

Suvremena umjetnost i arhitektura, eksperimentalno kazalište i ples, teorija umjetnosti i informacije o umjetnosti, eksperimentalna medijska praksa i alternativni kulturni rad, dječja i omladinska kultura, prostori inovacije i razvitka, isto kao i restorani, knjižare i kavane definiraju kulturnu ponudu MuseumsQuartiera. Postoji li razvijeni koncept usred tog zamalo preobilnog bogatstva, je li to rezultat planiranja s određenim ciljem ili je posrijedi kaotični ishod nekog slučajnog procesa?

Sa stanovišta direktora (do 1994. godine) *Društva za osnivanje i upravljanje MuseumsQuartier*,¹ koji je bio odgovoran za razvijanje koncepta, odgovor je sasvim jasan. Vizija koja se u nizu koraka razvila 1989. godine progurana je i postala je stvarnost! Konfrontirajući se s opozicijom na raznim frontovima, pod pritiskom nazadnih interesa i prebrodivši mnogostruke promjene političke klime, MuseumsQuartier, multidisciplinarni centar za umjetnost i kulturu, otvoren za procese promjena, razvio se u kompleksu nekadašnjih Carskih staja u povijesnom centru Beča. Nije postignuto sve ono što se planiralo, možemo se potužiti na bolne propuste. Ali "toranj" dolazi! Muzej moderne umjetnosti bit će proširen! Ima prostora za još zgrada i iznad i ispod zemlje! Trijumfirat će "Mentalitet Quartiera", zasnovan na permanentnoj promjeni; umjetnost i kultura ne poznaju mirovanje i MuseumsQuartier mora biti kadar reagirati na tu činjenicu. Protivnici projekta, domaće i strane grupe povjesničara umjetnosti, samozvani konzervacionisti, fijakerski biznismeni, anonimni polemičari novinskih izdavača, prevrtljivi političari i nemali broj kolaboracionista ne mogu progurati svoje ni zahtjeve za beskompromisnom konzervacijom postojeće supstance niti svoj pristup, koji cijeni prošlost više od

sadašnjosti i budućnosti zajedno. Međutim, a to je činjenica zbog koje možemo samo žaliti, bili su kadri nanijeti projektu dosta štete, a nadalje urbanom arhitektonskom projektu Ortnera & Ortnera. Vertikalni znak, koji je u MuseumsQuartier trebao upisati toranj medija i čitaonice, pao je žrtvom rasprava zajedno sa sistemom podzemnih dostava koji bi cijelo područje očistio od prometa! Protivnici koncepta MuseumsQuartiera nisu svojim djelovanjem ni sačuvali niti stvorili bilo kakve kulturne vrijednosti bilo kakve kvalitete.²

Interesantno je da se tijekom konfrontacija oko arhitektonskog projekta, koje su već postale legendarne, malo raspravljalo o sadržaju i filozofiji naseljavanja MuseumsQuartiera i da je ta tema jedva bila dotaknuta. Najznačajnija kvaliteta je u planiranoj složenosti i u bogatim kontrastima u kulturnoj mreži odnosa, koja izvodi svoju snagu i suvremenu kvalitetu iz povezivanja samo dva muzeja, Muzeja moderne umjetnosti i Leopoldova muzeja, s mnoštvom srednjih i malih, topološki veoma različitih kulturnih prostora i inicijativa suvremene orijentacije. Odlučujući aspekt je to da su oni sasvim nezavisni jedni od drugih u smislu sadržaja i financiranja. Sada oko 20 kulturnih ustanova djeluje na 60.000 četvornih metara Carskih staja. U budućnosti će se broj korisnika znatno povećati s dolaskom Quartiera 21, koji se sada gradi, i stvaranjem skupine ureda koji se bave kulturom. Najvažniji aspekt ovoga kulturnoga kompleksa što se tiče razvojnog potencijala je da svaka od autonomno djelujućih ćelija koje su se ovdje smjestile daje svoj individualni doprinos slici kao cjelini. Područje djelovanja koje je diferencirano u smislu sadržaja, gledano kao proces i složeno od različitih

¹ U svojstvu direktora MuseumsQuartiera, društva za osnivanje i upravljanje, u razdoblju od 1990. do 1994. godine, Dieter Bogner je bio odgovoran za razvikanje projekta u smislu kulturne politike i sadržaja; dr. Günther Bischof je bio direktor za građevinske radove, pravne i ekonomske poslove od 1990. do 1999. godine.

² Opširnu kronologiju prvih "vreljih" godina (do 1994.) možemo pročitati u "Die Bilanz der Sirenen, zusammen" Johanne Hofleitner, u "Zur Sache. MuseumsQuartier, Zeitschrift für Kunst - und kulturpolitik", 1. godišta, br. 0/95, str 6.-9.

kulturnih aspekata, reagira mnogo brže i na raznolikije načine na kritična društvena kretanja nego monolitni muzejski biznisi kakvi se danas grade. Ta politika kolonizacije u MuseumsQuartieru nadomješta tradicionalni vertikalni proces donošenja odluka i centralizirane administracije idejom labave konfederacije i horizontalnom hijerarhijom koja se odlikuje složenosti i kontrastira koordinaciju autonomnog načina rada jednog uz drugoga, jednog s drugim i jednog protiv drugoga. Ona računa s produktivnom snagom blistave konfiguracije veoma različitih inicijativa i pojedinaca. Nije važno rade li oni jedan s drugim ili jedan protiv drugog, ignoriraju li ili podupiru jedan drugog, sve dok je sigurno da se uvjeti neprestano mijenjaju. Taj cilj čuva jedinstvenu kvalitetu MuseumsQuartiera koja je tako odlučujuća za njegovu budućnost. Proces kolonizacije MuseumsQuartiera nipošto nije završen i zaista nikada ni ne bi trebao biti završen. U uvodu u specifikacije za drugi stupanj arhitektonskog natječaja, Republika Austrija je objavila nakanu da organizira kolonizaciju čitavog tog područja u nizu koraka. Nije se zahtijevalo homogeno i jasno definirano ukupno rješenje, već stvaranje mogućnosti održavanja dinamičnog procesa "koloniziranja" onoliko otvorenim koliko je to samo moguće.³

Koncept MuseumsQuartiera uspješno je položio ključni ispit davno prije svog službenog otvorenja. Sredinom devedesetih godina dvadesetog stoljeća, dok se još vodila bitka oko arhitektonskog projekta, *Društvo za osnivanje i upravljanje* započelo je naseljavati inovativne i eksperimentalne kulturne inicijative u ruševne zgrade

nekadašnjih Dvorskih staja. Društvo je funkcioniralo kao inicijalna iskra, dalo je impuls važnim prostorima suvremene produkcije i posredovanja, a što je najvažnije, dalo je dom novoosnovanim kulturnim ustanovama. Takav je pristup u skladu s osnovnim konceptom, koji prvenstveno zamišlja ispunjavanje praznina u bečkoj ponudi suvremene umjetnosti, prije nego davanje prostora proširivanju elitnih institucija. Neke od najvažnijih inicijativa obuhvaćaju inkorporaciju Dječjeg muzeja i arhitektonske galerije u koncept MuseumsQuartiera⁴, inkorporaciju Kunstrauma Wien, inicijative Saveznog umjetničkoga kustosa Markusa Bröderlina i *basis.wien*, koju je osnovala Stella Rolling. Nekoliko godina kasnije na istoj lokaciji se Depot, koji je izgradio Wolfgang Zingg, razvio u međunarodnu kovačnicu teorije suvremene umjetnosti, a javni se Public Netbase učvrstio kao važan činilac na području elektronskih medija. Institut za kulturnu znanost pojavio se kao obrazovna institucija za one koji žele raditi na području

sl.2 MuseumsQuartier, Beč, pogled iz zraka, kolovoz 2002.

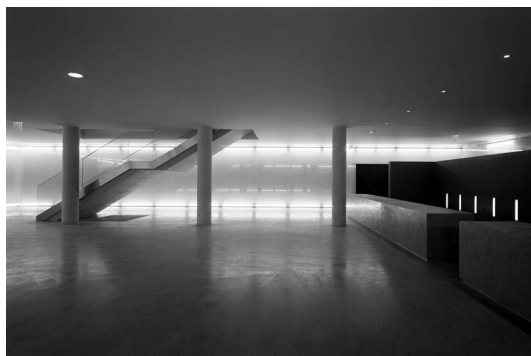
© Popelka; MuseumsQuartier Wien

sl.3 MuseumsQuartier Wien Hauptfassade, glavna fasada

© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

³ Arhitektonski natječaj "Messepalast". Lokacija nekadašnjih Dvorskih staja u Beču, objavljen po Republici Austriji, dokumenti natječaja, 2. stadij, Beč, 1989.

⁴ Dječji muzej je koncipirala Claudia Haas, a Architektur-Zentrum Wien Dietmar Steiner.

sl.4 KUNSTHALLE wien
© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

sl.5 KUNSTHALLE wien, Hall E+G, glavno
predvorje, podzemna razina
© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

muzeja, a T-junction se uselila sa svojim suvremenim plesom i performansima. Već je davno zaboravljeno da je inicijativa za osnivanje fotografskog arhiva, koji je bio planiran kao početni zamah za osnivanje Austrijskog muzeja fotografije, doživjela neuspjeh - još jedna od izjalovljenih nada kao rezultat političkih borbi oko MuseumsQuartiera. Neuobičajeni radni i pravni odnosi između autonomnih inicijativa s jedne strane i vodeće tvrtke koja je stanodavac odgovoran za mješavinu korisnika, izazivali su, sve do nedavno, neka sukobljavanja i krize. Politika naseljavanja koja se zasniva na heterogenosti i individualnosti koje su kadre proizvesti uzbudljive rezultate ne može se primjenjivati a da ne izazove trvenja. Onima koji su pripremili put kojim je, u kulturnom smislu, krenuo MuseumsQuartier, godine osnivanja nisu bile postelja od ruža (a unatoč uspješnom radu u smislu sadržaja nekima još uvijek nije nimalo lako). Nekolicina korisnika opetovano se zaplitala - i ne samo u skorije vrijeme - u probleme koji su nastajali radi njihovih političkih opredjeljenja. Ali što

bi bio suvremeni kulturni centar bez takvih kritičnih stavova?

Sredinom devedesetih godina MuseumsQuartier se predstavio kao mnogosljni program izložaba, plesnih izvedbi, kazališnih produkcija, predavanja i rasprava, akcija i produkcija umjetnika, obrazovnih programa i još mnogo toga. To nije samo MuseumsQuartieru donijelo međunarodnu reputaciju kao lokaciji, već se on prije svega učvrstio u mjesnom stanovništvu i potvrdio razvojne mogućnosti koje su urođene kolonizacijskom konceptu.

Međutim, osobita kvaliteta MuseumsQuartiera nije samo u sadržaju koncepta, već prije svega u strukturi njegova djelovanja i donošenja odluka. Društvo za osnivanje i upravljanje MuseumsQuartier radilo je u ime vlasnika, Republike Austrije i grada Beča, kao ugovorni poduzetnik. Otvorilo je čitavu lokaciju, podiglo nove zgrade namijenjene raznim korisnicima, obnovilo povijesnu građevinsku osnovu i izgradilo infrastrukturu orijentiranu prema posjetiocima. U početku su bili definirani samo veliki muzeji i Kunst und Veranstaltungshalle. Selekcija mnogih drugih korisnika zasnivala se na otvorenom, multidisciplinarnom razumijevanju kulture i umjetnosti koje prekoračuje granice, na izazovu mobiliziranja sinergija i na želji da se sačuva potencijal za promjene u što većem opsegu, omogućujući time reagiranje na nova zbivanja u suvremenoj kulturi.

Postizanje kulturno produktivne i privlačne mješavine korisnika ujedno je i zadaća i cilj MuseumsQuartiera. Svaka ustanova ostaje pravno, ekonomski i konceptualno potpuno nezavisna od upravljajuće tvrtke. Njezine zadaće obuhvaćaju administraciju čitavoga kompleksa

kao i identificiranje onih zadaća koje se odnose na posjetioce, kao što su to sistem vođenja posjetilaca, izgradnja djelotvornog sistema informacija za posjetioce, planiranje i administracija reklamnih površina za korisnike, uspostavljanje neophodne komercijalne i ugostiteljske infrastrukture i prije svega djelotvorni marketing, osobito za korištenje velikih javnih prostora. Stoga je čitav kompleks MuseumsQuartiera bliskiji nekom komercijalnom gradu nego tradicionalnom kulturnom centru. Ta usporedba opetovano izaziva proteste na kulturnoj sceni jer se shvaća kao nešto što se odnosi na kulturu, a ne na strukturu, što je stvarna namjera. Namjeravana prednost toga koncepta jest što bitno otežava politički utjecaj i sprečava akumulaciju moći u rukama jednoga "generalnog direktora". Na taj način, koliko je god to moguće u austrijskim uvjetima, trebao bi se razviti pluralistički, demokratskiji sistem, koji nudi kontrast kretanjima na bečkoj muzejskoj sceni. Za sada izgleda da na njoj o kretanjima odlučuje zakon džungle, to jest (manje više prijateljsko) preuzimanje manjih jedinica i agresivno širenje područja utjecaja i moći nadvladavanjem konkurencije. Želja za poduzimanjem drastičnih vertikalnih mjera i vizija raznolikosti pojedinačnih proizvođača kulture koju je teško kontrolirati, radikalno se suprotstavljaju jedna drugoj.

Povijest MuseumsQuartiera započinje u ranim osamdesetim godinama dvadesetoga stoljeća.⁵ U to vrijeme je grad Beč planirao preurediti lokaciju u trgovački centar i hotelski kompleks. Bečka umjetnička i kulturna zajednica se pokrenula, uspješno se suprotstavila tom planu i bila je kadra spriječiti komercijalizaciju ovog vrlo vrijednog područja. Muzejski stručnjaci godinama su radili

na konceptu nove organizacije Saveznih muzeja u kojoj su prostori u prizemlju koje nude Dvorske staje imali središnju ulogu.⁶ Pisane su teze i protuteze, rasprave i službena ispitivanja slijedili su jedno za drugim, u taj proces se uključivalo sve više i više pojedinaca i grupa. Na kraju su pobijedile želje direktora Saveznih muzeja. Za Dvorske staje planirani su Muzej moderne umjetnosti, Galerija umjetnosti devetnaestoga stoljeća (iz zbirke Austrijske galerije i Muzeja povijesti umjetnosti), ostavština Fritza Wotrube, kombinacija antropoloških i prethistorijskih zbirki Prirodoslovnoga muzeja pod naslovom *Čovjek u svemiru*, izložbe Etnološkog muzeja u kontekstu *Museuma humanuma*, preseljenje lapidarija Antičke zbirke s Heroonom iz Gölbasije u središtu, Filmski muzej i multifunkcionalni izložbeni centar kao i radionice za restauraciju, središnje radionice za tekstil i različite obrazovne ustanove i objekti za rasonodu. Taj je plan, koji su kritičari opisivali kao koncept "selidbe", 1986. godine poslužio kao osnova za raspisivanje arhitektonskog natječaja u dvije faze.⁷ Arhitektima je

sl.6 KUNSTHALLE wien
© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

sl.7 KUNSTHALLE wien
© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

5 Prve zamisli o smještanju Muzeja moderne umjetnosti na područje Dvorskih staja datiraju još od Wernera Hofmanna, osnivačkog direktora Muzeja dvadesetog stoljeća.

6 Hermanna Fillitza, Oswalda Oberhubera, Rolanda Rainera, Alfreda Reitera, Haralda Sterka, Hansa Dichanda i Johna Sailera. Razvojni stadij je trajao od 1981. do 1985. godine.

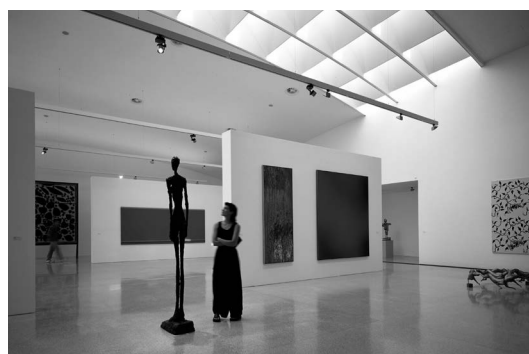
7 Herman Fillitz, Oswald Oberhuber, Roland Rainer, Alfred Reiter, John Sailer, Harald Sterk: Koncept za novo strukturiranje saveznih muzeja (Museumskonzept), Beč, 1984. - 1985., proširen je da bi obuhvatio stavove grada Beča, domaćih i stranih stručnjaka i koncept Austrijskog saveza kritičara umjetnosti.

sl.8 MUMOK
© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

sl.9 Pogled na terasu i MUMOK
© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

sl.10 MUMOK, Kuppelsaal
© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

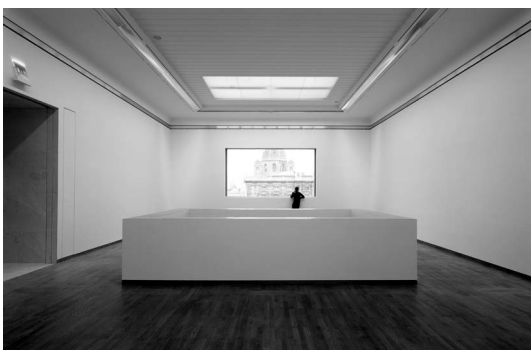

dopušteno da prošire zadani broj funkcija izabirući iz predložene selekcije prema vlastitom nahođenju kako bi stvorili sveukupni koncept. Godine 1987. međunarodni žiri je izabrao osam projekata.⁸ Nije donesena nikakva odluka o budućem smjeru natječaja, nije postignut dogovor ni o mješavini sadržaja niti o financiranju. Godine 1988. je novi ministar, koji je izrazio želju za niskobudžetnom verzijom, izazvao komešanje među arhitektima. Na kratko se pojavio na brzinu izrađeni koncept Muzeja naroda i kultura, ali je nestao kao zvijezda repatica, kao i prijedlog za Muzej budućnosti. Političari nisu znali što bi. Kraj prvoga čina.

Drugi čin je započeo s promjenom ministara. U proljeće 1989. godine Eduard Busek je zatražio da se obrazuje novi konceptni tim. Povjesničaru umjetnosti i muzeologu Dieteru Bogneru i kritičaru arhitekture Dietmaru Steineru povjereno je da pripreme jasne odrednice u smislu sadržaja za drugi stadij natječaja i za primjenjivu strategiju kolonizacije koja bi se zasnivala na kritičkoj analizi prethodnoga rada i njegovih rezultata. Iz te strategije trebali su izvesti selekciju načina upotrebe i

precizni muzejski, prostorni i funkcionalni sažetak. Nekoliko mjeseci nakon toga, umjesto povijesno orijentiranog "selidbenog koncepta", pojavila se definirana strategija da se lokacija posveti fenomenima moderne i suvremene umjetnosti i kulture. U programskim kategorijama trebalo je prvenstveno osnovati ustanove s "pretežno eksperimentalnom perspektivnom orijentacijom", uzimajući osobito u obzir komunikaciju orijentiranu prema posjetiocima. Kvalitete koje je trebalo postići bile su nehomogenost u smislu sadržaja i sposobnost da se uvode promjene. Okosnica koncepta je bila povezivanje već postojećeg Muzeja moderne umjetnosti i foruma novih medija na oko 10.000 četvornih metara prostora. U svojoj biti koncept je imao viziju medijskoga centra koji bi se bavio suvremenom kulturom svakodnevnice, koji bi se bavio eksperimentalnim praćenjem kretanja u medijima i konfrontacijom s njihovim sadržajima i tehnologijom. Tome je trebalo pridodati pristupačnu knjižnicu suvremene kulture i medija, osigurati povezanost s Filmskim muzejem i Filmskim arhivom i koncentrirati austrijske fotografske zbirke.

⁸ Georg Friedler, Ernst Hiesmayr, Rudolf Prohazka, Hans Hollein, Stefan Hübner, Werner Krakora, Laurids i Manfred Ortner, Oswald Mathias Ungers.

sl.11 Leopold Museum
© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

sl.12 Leopold Museum, izložbeni postav
© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

sl.13 Oktogon, Architekturzentrum Wien
© Rupert Steiner; MuseumsQuartier Wien

Izgradnja Kunsthalle (umjetničkog centra) za Grad Beč s povezanim izložbenim prostorom za modernu i suvremenu umjetnost, ples i kazalište, planirana je kao značajno središte djelovanja. Trebalo je razviti sposobnost komuniciranja kulturnih informacija i ponuditi ih kao servis diljem Austrije u kulturnom obrazovnom centru koji je također trebalo osnovati. Koncept Bognera i Steinera dodjeljivao je muzeju "Povijesti ideja austrijske moderne" zadaću da predstavlja produktivne odnose između pionira na kulturnom i ekonomskom polju u Austriji i njihovo značenje u kulturnom razvitku u dvadesetome stoljeću.

Namjera je bila da to bude intelektualni i povijesno-umjetnički izložbeni i istraživački centar MuseumsQuartiera, koji bi pružao kulturnu podlogu suvremenim pojavama u umjetnosti. Tako bi Leopoldova zbirka, o čijoj su se kupnji u to vrijeme već vodili pregovori, bila smještena u multidisciplinarni kulturni kontekst.⁹

U jesen 1989. godine započela je druga faza arhitek-

tonskega natječaja. Završena je u proljeće 1990. godine s preporukom žirija da se izgradi projekt Laurids i Manfreda Ortnera. S tom odlukom završava drugi čin, koji se zatim bez vidljivoga prijelaza pretapa u treći. Dieter Bogner je imenovan koordinatorom koncepta, zajedno s Güntherom Bischofom, direktorom Društva za osnivanje i upravljanje MuseumsQuartier.

Zatim su uslijedile godine borbe oko primjene i daljnjeg razvitka sadržajnih smjernica. Nastojanja da se pronađu javni i privatni financijeri i izvođači doživjavela su promjenjivi uspjeh. Dječji muzej, čija je jezgra već postojala u kulturnom obrazovnom centru, započeo je raditi 1994. godine. Kasnije su se u neposrednu blizinu uselili dječje kazalište i dječji informativni centar (wienXtra-kinderinfo). Napori uloženi u uvjeravanje političara urodili su integracijom jedne arhitektonske galerije koja je počela prikazivati svoje prve izložbe 1993. godine pod nazivom Architektur Zentrum Wien.

Političari su razbijali cjeline koje su bile kompletne u smislu sadržaja. Planirani medijski forum pao je žrtvom

⁹ Vidi: Dieter Bogner: Prijedlozi za strukturiranje i definiranje odgovornosti za Savezne zbirke umjetnosti 19. i 20. stoljeća.

inicijative grada Beča, koji je zahtijevao da se podigne na Donauplatte, koji je u to vrijeme bio u stadiju planiranja. Tako je taj projekt zamro. Čeka svoju realizaciju negdje u Beču. Pod imenom "čitalački toranj" Knjižnica za suvremenu kulturu i medije postala je simbolom borbe za MuseumsQuartier. U kampanji koju je protiv izgradnje vodio Kronenzeitung nije pala žrtvom sama ideja, već toranj. Centar za suvremene galerije u Fischerovu traktu morao je biti napušten nakon nekoliko mjeseci planiranja. Godine 1994. učinjen je važan korak u pravcu stvaranja širokoga spektra suvremenih aktivnosti s dodjeljivanjem projektnih prostora Saveznim kustosima koji su imenovani u to vrijeme. Osnovani su Basis:Wien i Kunstraum Wien, a kasnije će se na njihovoj lokaciji razviti Depot. Osnovan je Public Netbase, mali ali izvanredno dinamični i uspješni medijski centar, i poduzeti su prvi koraci prema osnivanju zajednice ureda za kulturu. U MuseumsQuartier su se doduše uselili programski sadržaji, koji su se po prvotnom planu trebali smjestiti u toranj, koji bi bio izdaleka vidljiv, ali su na tipično bečki način skriveni u modificiranom obliku iza baroknih zidova. Ta "želja da se ne vidi", to skrivanje suvremene arhitekture i sadržaja, tipični su za dugotrajne borbe oko MuseumsQuartiera.¹⁰ Glavni planirani volumeni su izgubljeni, ali žilavi su pregovori doveli do smještanja u stare zgrade posrednika umjetnosti i kulture koji su odgovarali u smislu sadržaja. Tanzquartier Wien, forum za koreografiju i performance, uspio se useliti, ali plesna inicijativa T-junction morala se iseliti. Integracija Saveza austrijskih galerija, Saveza kritičara umjetnosti i uredništva časopisa za umjetnost Springerin namjerava izgraditi jednu sinergiju koja bi smanjila troškove i stvoriti zajednicu ureda za kulturu. Raznorazni posredni izvještaji odražavaju postupno napredovanje tog plana.

Godine 1996. počeo se nazirati završetak projekta. Ministarski savjet je jednoglasno prihvatio koncept kolonizacije, koji je bio neprekidno razrađivan u smislu sadržaja i u smislu organizacije. Tako je konačno dano zeleno svjetlo ostvarivanju programa MuseumsQuartiera i njegovu razvitku.¹²

Oslanjajući se na ovaj članak, današnji bi direktor MuseumsQuartiera Wolfgang Waldner mogao progurati ostvarenje koncepta Quartier 21. Taj koncept označava ispunjenje bitne ideje u izvornoj strategiji naseljavanja MuseumsQuartiera. Za autore koncepta, Markusa Weilanda i Vitusa Weha, on predstavlja "modularnu platformu djelovanja za nezavisne male institucije, umjetničke uredne i privremene inicijative, mjesto kritičkog diskursa i sučeljavanja sa suvremenom kulturom i njezinom proizvodnjom, kao i platformu za one koji tek počinju raditi u kulturi".⁽¹²⁾ Q21 trebao bi biti element "neizvjesnosti, fleksibilnosti i permanentnog iznenađenja" u završenom kompleksu MuseumsQuartiera. On mora "obuhvaćati provizorno, konačno utvrditi vlastitu prosječnu vrijednost i najbolje može crpiti zahtijevanu dinamiku iz malih struktura

individualno odgovornih i konstruktivno kompetitivnih poduzetnika u danom sadržaju. Q21 bi mogao, na području većem od četiri tisuće četvornih metara, ostvariti osnovnu ideju MuseumsQuartiera u, da ga tako nazovemo, "idealnom obliku" i, ujedno kao kritički potencijal i savjest, dnevno pružati ogledalo "velikom" MuseumsQuartieru s njegovim sklonostima prema institucionalizaciji. Optimizam je tu umjestan jer koncept Q21 znači da je nova, mlađa generacija preuzela zadatak da osigura ostvarenje MuseumsQuartiera u sadržajnom smislu. To obilježava prijelaz iz trećega čina u četvrti, koji, nadajmo se, nikada neće svršiti.¹⁴

Preuzeto iz: Bogner, Dieter. Zufallsergebnis oder geplante Vielfalt? Das Konzept des MuseumsQuartiers (A Product of Chance or Planned Diversity? The Concept of the MuseumsQuartier.) // Architektur aktuell, issue 6/2001.

Reproduced by permission of the author. / Tekst objavljen uz odobrenje autora.

Translated from English by / Prevela s engleskog jezika: Zdenka Ungar

DIETER BOGNER

bogner.cc

Krügerstraße 17/2

A 1010 Wien

e-mail: office@bogner-cc.at

www.bogner-cc.at

¹⁰ Tijekom godina s uspjehom se odupiralo Zbirka Essl i Dichand, kao i Saveznoj gliptoteci, iz ere Ringstrasse, Muzeju voštanih figura, Heroonu iz Gölbasije i ostalim ekspanzionističkim željama Prirodoslovnog muzeja i Muzeja povijesti umjetnosti.

¹¹ Christian Zillner: MuseumsQuartier. Stand der Dinge (Stanje stvari) u: Falter, br. 1/2/92; Dieter Bogner, MuseumsQuartier Wien, Koncept korištenja na osnovu internih rasprava, 1993.

¹² Ministarski dokument se zasniva na konceptualnom članku koji je napisao Dieter Bogner: MuseumsQuartier Wien: Grundzätzlichen Bemerkungen zur Besiedlungsphilosophie (Temeljne primjedbe na politiku naseljavanja), Beč 1996.

¹³ Markus Wailand i Vitus Weh, Strukturkonzept für Q21, Beč, listopad 2000.

¹⁴ Razvitak i ishod projekta MuseumsQuartier možda se ne čini tako ružičast svima koji u njemu sudjeluju. Ali bez vizije ništa se ne bi dogodilo i ništa se ne bi moglo dalje razvijati.